

ZŠ a MŠ Ševětín, Školská 189, 373 63 Ševětín

Školní roky 2023-2024 až 2028-2029

Plán školní preventivní strategie

Obsah:

1. Stručná charakteristika dokumentu
2. Pojmy prevence a rizikové chování
3. Formy rizikového chování
4. Stručná charakteristika školy
5. Personální zajištění prevence (kompetence)
6. Typy prevence
7. Cíle školní preventivní strategie
8. Cílové skupiny
9. Způsoby realizace, metody a formy
10. Vyhodnocení preventivní strategie

1. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA DOKUMENTU

Školní preventivní strategie (ŠPS) je dlouhodobý program primární prevence rizikových projevů chování žáků. Je součástí školního vzdělávacího programu a slouží jako podklad pro zpracování ročního Minimálního preventivního programu školy. Definuje dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle, přizpůsobuje se kulturním a sociálním okolnostem i struktuře školy či specifické populaci jak v rámci školy, tak v jejím okolí. Podporuje zdravý životní styl, pomáhá jedincům z ohrožených skupin při ochraně jejich lidských práv, usiluje o snížení výskytu rizikového chování u žáků na naší škole. Je zaměřený především na primární prevenci proti záškoláctví, násilí, šikaně a kyberšikaně, proti užívání návykových látek, kriminalitě a vandalismu, proti netolismu, rasismu a dalším projevům rizikového chování žáků.

Doba platnosti: 5 let

2. POJMY PREVENCE A RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Pojmem prevence rozumíme všechna opatření směřující k předcházení a minimalizace jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledky. Prevencí může být jakýkoliv typ výchovné, vzdělávací, zdravotní, sociální či jiné intervence směřující k předcházení výskytu rizikového chování, zamezující jeho další progresi, zmírňující již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhající řešit jeho důsledky.

Pojem rizikové chování zahrnuje rozmanité formy chování, které mají negativní dopady na zdraví, sociální nebo psychologické fungování jedince a/nebo ohrožují jeho sociální okolí. Rizikové chování představuje různé typy chování, které se pohybují na škále od extrémních projevů chování „běžného“ (např. provozování adrenalinových sportů) až po projevy chování na hranici patologie (např. nadměrné užívání alkoholu, cigaret, kofeinu či nelegálních drog, násilí).

3. FORMY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování dětí a mládeže:

- interpersonální agresivní chování - agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofonie
- delikventní chování ve vztahu k hmotným statkům – vandalismus, krádeže, sprejerství a další trestné činy a přečiny
- záškoláctví a neplnění školních povinností
- závislostní chování - užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- rizikové sportovní aktivity, prevence úrazů
- rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- spektrum poruch příjmu potravy

- negativní působení sekt
- sexuální rizikové chování

4. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Jsme základní škola s 1. - 9. ročníkem. Všichni členové pedagogického sboru jsou plně kvalifikováni a tvoří dobře fungující tým. Jsme školou pro všechny děti, rodiče, prarodiče a širokou veřejnost. Nabízíme přátelské vztahy, přívětivé prostředí a laskavý přístup. Věnujeme se i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a podporujeme žáky mimořádně nadané. Dbáme o rozvoj duševního a tělesného zdraví dětí, využíváme výhodného prostředí pro výuku a relaxaci v přírodě. Jezdíme na školní výlety, pořádáme exkurze. Zúčastňujeme se výuky plavání, lyžování, bruslení, zařazujeme projektové dny. Zajišťujeme pestrou činnost ve školní družině, nabízíme celou řadu kroužků. Základní školu navštěvuje 341 žáků, část z nich dojíždí z okolních vesnic. Škola se skládá z 5 budov vzájemně propojených koridory – pavilon 1. stupně, pavilon 2. stupně, pavilon odborných učeben, tělocvična a jídelna. Žáci mají k dispozici šatny. V areálu školy se nachází malé hřiště s altánem, který lze využívat k výuce a školní zahrada. V přilehlém okolí se nacházejí fotbalové a víceúčelové hřiště, které škola může běžně využívat. Spolupracujeme s rodiči problémových žáků, v případě potřeby s pedagogicko-psychologickou poradnou, odborem sociálních věcí, policií ČR a dalšími institucemi. Ve škole se zaměřujeme zejména na výchovné problémy dětí – nekázeň, agresivita žáků, vztahy mezi dětmi, nevhodné chování k dospělým, šikanu. Za největší problém považují pedagogičtí pracovníci stoupající agresivitu dětí, zhoršující se klima tříd a nadměrné využívání mobilních telefonů, sociálních sítí. Ze společných diskusí a pedagogických porad vyplynulo, že by mnozí učitelé uvítali lepší spolupráci s rodiči. To se týká zejména rodičů problémových žáků, kteří z dlouhodobého hlediska se školou spolupracují minimálně.

5. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PREVENCE (KOMPETENCE)

I. Ředitelka školy

Ředitelka školy sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole.

II. Školní poradenské pracoviště:

Výchovná poradkyně

Výchovný poradkyně společně s třídními učiteli řeší výchovně – vzdělávací problémy žáků, na základě diagnostiky poruch učení a chování podává se souhlasem rodičů žádost o vyšetření žáků v akreditovaných zařízeních.

Hlavní úkoly výchovné poradkyně:

- péče o žáky s výukovými potížemi a zdravotním postižením
- péče o žáky s výchovnými problémy → spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou, speciálně pedagogickými centry a střediskem výchovné péče
- spolupráce při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů, pedagogických plánů podpory

- poradenská činnost v oblasti volby povolání, přestup na 2. stupeň ZŠ, víceletá gymnázia
- poradenská činnost pro rodiče
- spolupráce se školním metodikem prevence

Školní metodička prevence

Věnuje se především oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů. Koordinuje tvorbu a kontroluje realizaci minimálního preventivního programu školy, metodicky vede pedagogické pracovníky školy v oblasti prevence rizikového chování. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Dokumentuje průběh preventivní práce školy, hodnotí realizaci minimálního preventivního programu.

Školní speciální pedagog

Věnuje se diagnostice speciálních vzdělávacích potřeb, speciálně pedagogické intervenci ve školním prostředí, speciálně pedagogické diagnostice při výchovných problémech. Úzce spolupracuje s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence i ostatními pedagogickými pracovníky školy. Podílí se na přípravě a úpravě podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Koordinuje a metodicky vede asistenty pedagoga. Spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními a dalšími institucemi a odbornými pracovníky ve prospěch žáka se speciálními vzdělávacími potřebami nebo rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.

Zástupkyně ředitelky školy

Věnuje se problematice integrace žáků s OMJ a práci s nadanými dětmi.

III. Učitelé

Učitelé se v rámci výuky věnují rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhuji opatření. Věnují pozornost žákům, registrují signály o možném problému žáka a hledají příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracují se zákonnými zástupci a výchovnou poradkyní, která se zapojuje do diagnostického a terapeutického procesu. Jejich činnost a spolupráci zastřešuje a kontroluje vedení školy. Případně je využíváno dalších odborných institucí (PPP aj.) Jednotlivé kompetence vycházejí z vyhlášky 72/2005 Sb. a metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 2129/2010-28.

Třídní učitelé pracují s třídním kolektivem, jsou v kontaktu se zákonnými zástupci žáků své třídy prostřednictvím školy online, třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

IV. Výchovná komise

Bude řešit závažnější problémy chování a prospěch žáků. Převážně pak ty problémy, které řešil třídní učitel a následně nedošlo ke zlepšení. Jedná se o rizikové projevy chování jako je šikana, záškoláctví,

agresivita, nekázeň, zhoršený prospěch, závislostní chování apod. Cílem není pouze sankcionovat jednotlivé přestupky, ale nastavit především preventivní opatření k potlačení výskytu rizikových projevů chování a nabídnout pomoc při zvládání těchto problémů. Složení výchovné komise: ŠMP, VP, SP, TU, ZŘŠ (ŘŠ)

6. TYPY PREVENCE

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům sociálně patologických jevů, případně minimalizovat jejich negativní dopad, včetně dalšího šíření.

Nespecifická primární prevence představuje základ a nosný prvek celého systému prevence. Jde o volnočasové aktivity určené nejširším vrstvám dětí a mládeže, umožňující harmonický rozvoj osobnosti jednotlivce.

Specifická primární prevence je realizována v rámci podpůrných programů pro rizikové skupiny dětí, pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jako prevence vyloučení.

7. CÍLE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

Hlavním cílem Strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023 - 2028 je prostřednictvím efektivního systému prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, minimalizovat vznik a snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže.

I. Dlouhodobé cíle strategie

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí, rozvoj sociální a komunikační dovednosti, naučit se respektu a toleranci k ostatním
- poskytovat poradenské a konzultační služby pro žáky, jejich zákonné zástupce a pedagogy
- prohloubit a zlepšit komunikaci mezi školou a rodiči
- poskytovat metodickou podporu učitelům
- sledovat účinnost preventivních programů aplikovaných školou a vytvořit zázemí pro jejich vytváření a realizaci
- zkvalitnit práci třídního učitele a ostatních pedagogů ve smyslu kladného působení na žáky ve výchovně vzdělávacím procesu i při mimoškolních činnostech
- posilovat u žáků sebepoznání, zdravé sebevědomí a vzájemné porozumění
- proškolení školního metodika v rámci specializačního studia školních metodiků prevence podle vyhlášky č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a kariérním růstu
- pravidelně uskutečňovat schůzky školního preventivního pracoviště ve složení ŘŠ, ZŘŠ, VP, MP, speciální pedagog

II. Střednědobé cíle strategie

- vytváření a distribuce metodických materiálů
- zapojování rodin do života školy

III. Krátkodobé cíle strategie

Prevence rizikového chování zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- a) užívání návykových látek, alkoholu, tabákových a nikotinových výrobků, anabolik, medikamentů a dalších látek,
- b) rizikové chování v dopravě,
- c) poruchy příjmu potravy,
- d) násilí, šikanování, kyberšikana, týrání a zneužívání dětí v rodině, domácí násilí,
- e) homofobie - nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou,
- f) extremismus - xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus,
- g) vandalismus,
- h) záškoláctví,
- i) krádeže,
- j) formy násilného chování - kriminalita, delikvence, vandalismu,
- k) netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling),
- l) sebepoškozování,
- m) nová náboženská hnutí, sekty,
- n) rizikové sexuální chování,
- o) subkultury,
- p) hazardní hraní,
- q) psychické krize
- r) sebevražedné chování

Krátkodobé cíle vyplývají z dlouhodobých cílů. Jedná se o konkrétní aktivity a činnosti jednotlivých osob či skupin. Jsou obsahem Minimálního preventivního programu na daný školní rok. Hlavním cílem je předcházet rizikovým projevům chování, ale strategie zahrnuje i situace, kdy je nutné využít zásad včasné intervence a dodržovat společně dohodnuté postupy. Prioritou naší školy je sociální klima třídy a školy se zaměřením na prevenci šikany, agresivity a rozvoj pozitivních sociálních a komunikačních dovedností.

8. CÍLOVÉ SKUPINY

I. Žáci 1. – 9. ročníků

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k žákům ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, žákům s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování. Úkolem třídních učitelů je vybrat konkrétní témata, která budou vycházet ze znalosti dětí a problematiky třídy. Je nutné se zaměřit na stanovení a užívání pravidel soužití mezi žáky a dospělými ve škole, zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti, posilování zdravého sebevědomí, posilování projevů vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry, objevování individuálních odlišností, tolerance. Žáci by měli zvládnout stres a jeho řešení. Je třeba upozorňovat na dodržování životosprávy. Důležitá je spolupráce v kolektivu a vzájemná pomoc, vůle podřídit se vyšším zájmům, seznámení se a používání pravidel slušného a společenského chování, dovednost chránit se v různých situacích, získat pomoc pro sebe, nebo jiné. Je třeba podporovat komunikaci, diskusi, ekologické myšlení, estetické cítění, relaxaci atd. Aktivně zapojovat žáky do různých projektů, práce ve skupinách, modelových situacích, využívat projekční techniky. Je třeba rozvíjet dovednosti správně se rozhodovat, ubránit se tlaku vrstevníků. Většina témat bude zařazena hlavně do předmětů prvouka, dále do předmětů výchov – občanská výchova, výchova ke zdraví, tělesná výchova. K prevenci rizikového chování je však třeba využít všech vhodných témat.

II. Pedagogové

Předpokladem naplňování cílů v oblasti prevence je pedagog vzdělaný, kvalifikovaný, komunikativně, psychologicky a speciálně pedagogicky vybavený. U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog. Je důležité působení na postoje a dovednosti pedagogů dobrým klimatem školy, společnými aktivitami a prací na společných tématech a pravidlech.

Vedení školy v plném rozsahu podporuje Školní preventivní strategii. Je kladen důraz na začlenění problematiky prevence do tematických plánů. Všichni pedagogičtí pracovníci plně respektují Školní preventivní strategii, mají podle předmětů a ročníků zařazena témata primární prevence ve svých tematických plánech. Učitelé do svých tematických plánů, pokud to je možné, zařazují projekty zaměřené na primární prevenci a na posílení sociálních dovedností a upevňování kolektivu třídy.

III.. Rodiče, zákonní zástupci

Cílem je aktivní zapojení rodiny i veřejnosti do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu (konzultace, třídní schůzky, MPP, Program proti šikaně, letáky, webové stránky, atd.).

Nezbytné jsou také poradenské akce a aktivity pro rodiče a snahy o navázání atmosféry důvěry při řešení problémů obecných i osobních.

9. ZPŮSOBY REALIZACE, METODY A FORMY

I. Vyučovací předměty

Preventivní témata jsou nejčastěji zařazována do těchto předmětů: prvouka, výchova ke zdraví, občanská výchova, přírodopis, český jazyk, dějepis, výtvarná výchova, pracovní činnosti, informatika.

Učitelé se snaží o rozvoj sociálních dovedností dětí prostřednictvím různých motivačních her a dotazníků. Mezi tyto dovednosti patří aktivní naslouchání, relaxace, sebepoznání, sebepojetí, verbální a nonverbální komunikace, kooperace, empatie, interakce, soutěžení, rozhodování a řešení konfliktů.

Ke zjištění aktuálního stavu sociálně negativních jevů ve škole jsou využívány dotazníkové práce třídních učitelů, připomínky dětí a školní samosprávy, třídnické hodiny, hodiny předmětů výchovného charakteru.

Na 1. stupni budou zařazena zejména tato témata:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- hygienické zásady a návyky
- vhodné využívání volného času
- problematika alkoholu a kouření (4. a 5. ročník)
- dopravní výchova

Na 2. stupni budou zařazena zejména tato témata:

- vztahy (rozvoj komunikace, spolupráce, posílení sebevědomí...)
- netolismus (řešení závislosti na virtuálních drogách – PC, internet, TV)
- závislost (účinek drog na lidský organismus, právní aspekt)
- sexuální chování (pohlavně přenosné choroby, hodnotová orientace adolescentů, zodpovědnost)
- agresivní chování
- šikana a kyberšikana

II. Třídnické hodiny

Třídnické hodiny budou sloužit k pravidelnému věnování času třídnickým záležitostem, aktuální problematice třídy a prohlubování spolupráce a vzájemného poznávání a respektování. Třídní učitelé budou využívat metody a aktivity zaměřené zejména na posilování vzájemných vztahů, vytváření zdravého sociálního klimatu ve třídách a rozvoji komunikačních dovedností.

III. Adaptační kurzy a školy v přírodě

Adaptační kurzy a školy v přírodě budou probíhat dle zájmů dětí a potřeb školy. Budou zaměřeny na prvotní seznámení třídních kolektivů, dále na jejich stmelení a samozřejmě na rozvoj sociálních dovedností dětí.

IV. Jednorázové aktivity primární prevence

Jednorázové aktivity primární prevence budou probíhat dle potřeb dětí, aktuální situace a nabídky. Budou realizovány v souladu s Minimálním preventivním programem prostřednictvím státních organizací (Policie ČR...) a dalších organizací poskytujících programy primární prevence rizikového chování.

V. Volnočasové aktivity

Volnočasové aktivity budou probíhat dle zájmu dětí. Jedná se zejména o zájmové kroužky, kulturní a sportovní akce školy, společenské akce s rodiči.

10. VYHODNOCENÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

Hodnocení bude probíhat formou závěrečných zpráv ŠMP, VP a speciálního pedagoga na konci školního roku. Zprávy mohou obsahovat srovnání, statistiky, dotazníky nebo jiné zpětné vazby.

Zpracovala: Mgr. Ivona Hercegová, školní metodička prevence

V Ševětíně 1.9.2023